

Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης

ΠΟΥ ΛΑΜΠΕΙ Ο ΗΛΙΟΣ;

«**Ε**κεῖνο τὸν καιρὸ, παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη, καὶ τοὺς ἀνεβάζει σὲ ὄρος ὑψηλὸ κατ' ἰδίαν, καὶ μεταμορφώθηκε ἐνώπιόν τους καὶ τὸ πρόσωπό του ἔλαμψε σάν τὸν ἥλιο». Παρομοίωση: σάν τὸν φυσικὸ ἥλιο! Γιατί, στὴν πραγματικότητα, ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης, στὸν ὁποῖο δὲν ὑπάρχει παραλλαγή καὶ σκία μετατροπῆς. Αὐτὸς ὁ Ἥλιος μέ εὐδοκία τοῦ Πατρὸς καὶ μέ συνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔλαμψε φιλανθρώπως ἐπάνω μας καὶ μᾶς ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σκοτάδι στὸ θαυμαστὸ φῶς. Ἀπὸ τότε συνεχίζει νὰ λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας διαπαντός, ὄντας ὁ ἥλιος πού δὲν δύει.

Ὅμως, σάν τέτοιος Ἥλιος, ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέχεται νὰ φέγγει καὶ νὰ κατανοεῖται ἐπακριβῶς ἀπὸ ἐκείνους πού μετέρχονται τὸ ψέμμα καὶ ὑψώνουν τὴν ἀδικία μέ τὰ λόγια ἢ τὴν ἐπιδεικνύουν μέ τὰ ἔργα· ἀλλὰ ἐμφανίζεται στοὺς ἐργάτες τῆς δικαιοσύνης καὶ στοὺς ἐραστές τῆς ἀλήθειας. Αὐτοὶ τὸν πιστεύουν, καὶ Ἐκεῖνος, ὁ Χριστὸς, τοὺς εὐφραίνει μέ τὴν λάμψη Του. Γι' αὐτὸ, καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει: «Νὰ λύσεις κάθε δεσμὸ ἀδικίας, νὰ ἀφήσεις ἐλεύθερους τοὺς καταδυναστευμένους καὶ νὰ διασπᾶς κάθε ἀδικη συμφωνία. Τότε θὰ ξεχυθεῖ τὸ φῶς σου σάν τὸ φῶς τῆς ἀγνῆς. Θὰ προπορεύεται ἐμπρός

σου ἡ δικαιοσύνη σου καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ θὰ σέ περιβάλει. Ἄν δώσεις στὸν πεινασμένο, ὀλόψυχα, ἄρτο, καὶ χορτάσεις μέ παρηγορία ψυχὴ, πού εἶναι τεθλιμμένη, τότε μέσα στὸ σκοτάδι θὰ λάμψει τὸ φῶς σου. Καὶ τὸ σκοτάδι (τῆς δυστυχίας σου) θὰ γίνῃ μεσημέρι» (Ἠσ. 58,6-9).

Ἄς ἀποβάλλουμε, λοιπόν, τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἄς ἐκτελέσουμε τὰ ἔργα τοῦ φωτός. Ὅστε ὄχι μόνο νὰ περπατήσουμε σάν σέ τέτοια ἡμέρα εὐσημόνως (=μέ εὐπρέπεια), ἀλλὰ καὶ νὰ γίνουμε υἱοὶ τῆς ἡμέρας. Καὶ τότε, ἐμπρός, ἄς ἀνεβούμε στὸ βουνό, ὅπου ἔλαμψε ὁ Χριστὸς, γιὰ νὰ δοῦμε τὰ ἐκεῖ θαυμάσια. Μᾶλλον δέ, ἀφοῦ ἔχουμε γίνῃ ἀξιοὶ τέτοιας ἡμέρας, θὰ μᾶς ἀνεβάσει στὸν κατάλληλο καιρὸ ὁ ἴδιος ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Σωτήρας μας Ἰησοῦς Χριστὸς.

Τώρα, λοιπόν, ἐντείνετε καὶ ἀνυψώσατε τὰ μάτια τῆς διανοίας σας πρὸς τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Ὅστε, στὸ τέλος, νὰ μεταμορφωθεῖτε μέ τὴν ἀνακαίνιση τοῦ νοῦ σας. Καὶ ἀποκτώντας τὴν ἄνωθεν θεία αἴγλη νὰ γίνετε σύμμορφοι (=ἴδιας μορφῆς) μέ τὸ ὁμοίωμα τῆς δόξης τοῦ Κυρίου, τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπο ἔλαμψε σήμερα πάνω στὸ ὄρος σάν τὸν ἥλιο.

(Ὁμιλία 35, Στὴν Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου, ΕΠΕ, τ. 10, σελ. 382-387)

Ο ΘΕΙΟΣ ΓΝΟΦΟΣ

Τὸ συγκλονιστικό γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ συσχετίζεται περισσότερο μὲ τὰ διαδραματισθέντα στὸ ὄρος Σινᾶ, ὅπου κατὰ τὴν παράδοση τοῦ Θείου Νόμου στὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ ἔλαβε χώρα μιὰ ιδιαίτερα μεγαλόπρεπη θεοφάνεια. Πρωταρχικὸ ρόλο στὰ μεγάλα ἐκεῖνα γεγονότα διαδραμάτισε ὁ προφήτης Μωυσῆς, πὺν ἀξιώθηκε νὰ μετάσχει στὴ μοναδικὴ θεοπτία. Κανένας προφήτης ὕστερα ἀπὸ αὐτὸν δὲν ἔφτασε στὸ μεγαλεῖο του. Ὁ Θεὸς καταδεχόταν νὰ μιλάει μαζί του «ἐνώπιος ἐνώπιω». Ἔδωσε μαρτυρία γι' αὐτὸν ὅτι τὸν λογαριάζει γιὰ τὸν πιὸ ἀγαπημένο του φίλο. «Οἶδά σε παρὰ πάντα ἀνθρώπους» (βλ. καὶ ΛΥΧΝΙΑ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, ἀρ. φ. 433, Αὐγ. 2019).

Τὰ γεγονότα βέβαια ἐκεῖνα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἄμεση σημασία πὺν εἶχαν γιὰ τὴν ἐποχὴ τους, ἦταν πάντοτε καὶ προτυπώσεις γιὰ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν. Καὶ ὅταν οἱ τύποι, τὰ σύμβολα καὶ οἱ προεικονίσεις ἔλαβαν τέλος, ὁ Χριστὸς ἐκπλήρωσε ὅλα τὰ προαναγγελθέντα καὶ προφητευθέντα περὶ αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν προσημανθέντων γεγονότων, ἓνα μυστικὸ νῆμα συνδέει τὸν τύπο μὲ τὴν ἀλήθεια.

Ἔτσι καὶ στὸ μεγάλο γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως παρευρίσκεται στὸ ὄρος Θαβῶρ καὶ ὁ Μωυσῆς, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Νόμου. Μαζί μὲ τὸν ἐπίσης θεόπτη καὶ ἐκπρόσωπο τῶν προφητῶν Ἡλία, μαρτυροῦν ἀπὸ κοινοῦ τὸν Χριστὸ ὡς τὸν ἀληθινὸ Θεὸ, «νόμου καὶ προφητῶν ποιητὴν καὶ πληρωτὴν». Παρίστανται ἐκεῖ γιὰ νὰ διακηρύξουν ὅτι αὐτὸς εἶναι «ὁ πάλαι διὰ νόμου καὶ προφητῶν λαλήσας Θεός».

Παρίστανται οἱ συγκεκριμένοι δύο προφῆτες, γιὰτὶ εἶχαν ἀξιωθεῖ περισσότερο ἀπὸ ἄλλους νὰ γίνουν θεόπτες. Καὶ μάλιστα ἡ παρουσία τους στὸ μεγαλειῶδες γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως εἶναι ἡ ἀποκορύφωση τῆς δικῆς τους πρὸ Χριστοῦ θεοπτίας. «Τὸν γνώφον τὸν νομικόν», τὴ σκιά τοῦ νόμου, ἀπὸ

ὅπου ἀναδύονται οἱ δύο προφῆτες, «ἡ φωτεινὴ διεδέξατο νεφέλη» καὶ μέσα σ' αὐτὴν βρέθηκαν «Μωυσῆς καὶ Ἡλίας... τῆς ὑπερφώτου δόξης ἀξιωθέντες».

Οἱ δύο προφῆτες εἶχαν διαδοχικὰ στάδια θεοπτίας. Εἰδικώτερα ὁ Μωυσῆς εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν θεόπτης προφήτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Μποροῦμε νὰ ἐπισημάνουμε τρία σημαντικὰ στάδια στὴ θεοπτικὴ του ἐμπειρία. Τὸ πρῶτο στάδιο εἶναι ἡ εἰσοδὸς τοῦ στὸν θεῖο γνώφο στὸ ὄρος Σινᾶ. Τὸ δεύτερο εἶναι ἡ μόνιμη λάμψη τοῦ προσώπου του μετὰ τὴν κάθοδό του ἀπὸ τὸ ὄρος. Καὶ τὸ τρίτο καὶ τελειότερο εἶναι ἡ μετοχὴ του στὴν ὑπέρλαμπρη δόξα τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ.

Τί εἶναι ὁμως ὁ **θεῖος γνώφος**; Γνώφος εἶναι τὸ σκοτάδι, ἡ ὀμίχλη, ἡ σκοτεινὴ νεφέλη (σύννεφο). Ὁ Θεὸς φανερώνεται περιβαλλόμενος πάντα ἀπὸ γνώφο καὶ νεφέλη. Τὸ Σινᾶ ὀλόκληρο εἶχε γίνεῖ ὄρος ζοφῶδες καὶ καπνώδες. «Νεφέλη καὶ γνώφος κύκλω αὐτοῦ». «Γνώφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ... Καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ» (Ψαλμ. 96, 2. 17, 10-12). Τί σημαίνουν τὰ λόγια αὐτά;

«Τὸ ἀθέατον διὰ τούτων τῆς θείας φύσεως ἐδίδαξεν». Ὅλα αὐτὰ σημαίνουν, ὅτι ἡ φύση τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνεῖ ὁρατὴ ἀπὸ κανέναν, οὔτε ἀπὸ ἄνθρωπο, οὔτε ἀπὸ ἄγγελο. Ὅποιος δεῖ τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ, τὸν Θεὸ ὅπως ἀκριβῶς εἶναι, δὲν θὰ ἀντέξει. Θὰ πεθάνει ἀμέσως. Θὰ λειώσει σὰν τὸ κερὶ πὺν ἔρχεται σὲ ἄμεση ἐπαφή μὲ τὴ φωτιά. Γιὰ νὰ σχετισθεῖ λοιπὸν ὁ Θεὸς μὲ τὰ πλάσματά του, κρύβει τὴν ἀπρόσιτη οὐσία του, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπέρλαμπρη δόξα του, τὸ ὑπέρφωτο φῶς του, τὶς ὑπερκόσμιες (ἄκτιστες) ἐνεργειές του. Περιβάλλεται τὸν γνώφο, τὴν ὀμίχλη. Κρύβει σὲ μυστηριῶδες σκότος τὸ ἀπροσπέλαστο μεγαλεῖο του.

Ὅπως εἶπε καὶ στὸν Μωυσῆ: «Θὰ δεῖς τὰ ὀπίσω μου, ἀλλὰ τὸ πρόσωπό μου δὲν θὰ τὸ δεῖς».

Πρωτ. Δ. Μ.

ΠΕΤΑΕΙ Ο ...ΒΑΤΡΑΧΟΣ;

Ένας μῦθος λέει:
Κάποια φορά, στόν βάλτο μιᾶς λιμνοθάλασσας, ἕνας βάτραχος ἔπιασε φιλιές μέ δύο ἄγριες πάπιες. Ὅταν ἦρθε ὁ καιρός τῆς ἀποδημίας τους σέ πιά θερμά μέρη, τοῦ λένε οἱ πάπιες:

- Ἐλα καί σύ μαζί μας.

- Μά, πῶς νά ἔρθω; Ἐγώ δέν μπορῶ νά πετάξω, ἀπάντησε ὁ βάτραχος μέ παράπονο.

Λένε οἱ πάπιες:

- Κριῖμα νά χαλάσουμε τήν φιλία μας. Μήπως μποροῦμε νά σκεφθοῦμε κάτι;

Ὁ βάτραχος ἔπεσε σέ περισυλλογή. Σαφνικά, φώναξε:

- Τό βρήκα! Θά πάρουμε ἕνα καλάμι ἀπό τόν βάλτο. Θά τό κρατήσετε ἐσεῖς ἀπό τά δύο ἄκρα, καί ἐγώ θά πιασῶ πάνω του μέ τό στόμα μου (!)

Τό σχέδιο ἐφαρμόστηκε ἀμέσως. Καί ἔτσι, ἕνα παράξενο ἱπτάμενο ἀντικείμενο ἐμφανίστηκε στόν οὐρανό. Βλέποντάς το, οἱ ἄνθρωποι φώναζαν:

- Τί εἶναι τοῦτο; Τόσο ἔξυπνα ἔγιναν τά παπιά; Ποιός τό σκέφθηκε;

Ὁ βάτραχος γιά λίγο κρατήθηκε, μά δέν ἄντεξε νά ἀκούει τά ἐπιφωνήματα θαυμασμοῦ τῶν ἀνθρώπων.

Φώναξε δυνατά, καί μέ ὑπερηφάνεια:

- Ἐγώ, βρέ παιδά, ἐγώ τό σκέφθηκα!

Ἀνοίγοντας, ὅμως, τό στόμα του, γκρεμίστηκε στό χάος, βρίσκοντας ἄδοξο τέλος!

Ὅπως βλέπουμε, ἡ ὑπερηφάνεια, μερικές φορές, ἔχει τραγικές συνέπειες! Ὅμως, συχνά ἔχουμε τήν ἴδια νοστοροπία μέ τόν βάτραχο! Θεωροῦμε, δηλαδή, τόν ἑαυτό μας καί προπαντός τήν γνώμη μας ὑπεράνω ὅλων! Τό

πρᾶγμα γίνεται ιδιαίτερα ἐπικίνδυνο ὅταν ἡ ἔπαρσή μας αὐτή ἀφορᾶ στήν σχέση μας μέ τόν Χριστό. Λόγω τῆς τεχνολογίας, εἶναι χαρακτηριστικό τῆς ἐποχῆς μας τό πόσο εὐκολα οἱ ἄνθρωποι, καί εἰδικότερα οἱ χριστιανοί, ἐμπιστεύονται πρόσωπα καί ἰδέες πού ἐμφανίζονται στό διαδίκτυο. Πιά πρόθυμα δέχονται κάθε αὐτόκλητο «ιεροκήρυκα» ἢ «προφήτη», παρά τόν πνευματικό τους, ὅταν ἔχουν βεβαίως. Γιατί, ὅμως, τόσο εὐκολα νά θαυμάζουμε καί νά νιοθετοῦμε τό σύνθημα «πετάει ὁ ...βάτραχος»; Ἀπαντάει ὁ Χριστός στήν περίφημη ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλία του, μέ τόν πρῶτο μακαρισμό:

«Μακάριοι οἱ πτωχοί τῶ πνεύματι ὅτι αὐτῶν ἐστίν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. 5,3). **“Μακάριοι οἱ πτωχοί σέ «πνεῦμα» γιατί ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι δική τους”**. Αὐτοί οἱ «πτωχοί» εἶναι ἐκεῖνοι, πού δέν θεωροῦν τόν ἑαυτό τους ἄξιο νά ἔχει γνώμη σέ ὅλα· καί ἰδίως σέ ὅτι ἔχει σχέση μέ τόν Θεό, ἢ προέρχεται ἀπό τόν Θεό. Πτωχοί σέ πνεῦμα, εἶναι ἐκεῖνοι πού δέχονται μέ ταπείνωση τόν λόγο τοῦ Θεοῦ. Δέν πρόκειται ἐδῶ γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἀλλά γιά τό πνεῦμα τοῦ σαρκικοῦ ἀνθρώπου, πού μᾶς ὀδηγεῖ σέ ἔπαρση, ἐγωϊσμό καί καταφρόνηση τῶν ἄλλων.

Ὁ πιά ἔγκυρος φορέας τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι, φυσικά, ὁ φορέας τῆς Ἱερωσύνης τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό καί εἶναι ἐγγύηση γιά τήν πνευματική μας ζωή, ἡ ὑπακοή στόν ἱερέα-πνευματικό μας. Ὑπακοή σέ ὅλα ἐκεῖνα τά θέματα πού ἀφοροῦν στήν σχέση μας μέ τόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία Του.

Ἀρχιμ. Ν.Κ.

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Ο Έβραϊκής καταγωγής κορυφαίος θεωρητικός της λογοτεχνίας Τζώρτζ Στάινερ (1929-2020) είχε την τόλμη να διακηρύξει: «Η υπόσχεση του Διαφωτισμού (να εξανθρωπίσει τον κόσμο) δέν τηρήθηκε. Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία, τα θέατρα, τα πανεπιστήμια μπόρεσαν μιά χαρά να εϋδοκιμούν στη σκιά των στρατοπέδων συγκέντρωσης!» Δικαιολογημένα λοιπόν κάποια μέρα, μιά άριστη φοιτήτριά του στο Κέμπριτζ τού είπε: «Νιώθω φρίκη για όλα αυτά που μας διδάξατε. Δέν θέλω ποτέ πιά να ακούσω να μιλάνε για κουλτούρα. Φεύγω και πάω να δουλέψω σαν ξυπόλητη γιατρός στην Κίνα». Τό είπε και τό έκανε! Καί ο Στάινερ ... καμάρωσε σχολιάζοντας: «Νομίζω ότι αυτή ήταν ίσως ή μόνη μου επιτυχία!» (Καθημερινή, 14.1.2001).

Όντως αξιέπαινη ή γιατρός, που πήγε στην άλλη άκρη τού κόσμου, και μάλιστα σέ ένα χωριό χωρίς νερό και ρεύμα, για να ανακουφίσει όσο μπορούσε τόν πόνο τών ανθρώπων. Αλλά και όντως έντυπωσιακή ή όμολογία τού μεγάλου διανοούμενου μέ τό τεράστιο συγγραφικό και διδακτικό έργο, ότι μοναδικό του έπίτευγμα ήταν ή ανθρωπιστική αυτή απόφαση της φοιτητριάς του!

Στίς 15 Αυγούστου γιορτάζουμε τήν Κοίμηση της Θεοτόκου. Στόν έσπερινό της γιορτής διαβάζουμε τό ύπεροχο απόσπασμα από τό βιβλίο τών Παροιμιών (9, 10), όπου λέει ότι «άρχη σοφίας, φόβος Κυρίου»!

Αυτή τή σοφία σπούδασε ή Μαρία, πρώτα κοντά στους άγιους γονείς της και έπειτα μέσα στόν Ναό, όπου εκείνοι τήν αφιέρωσαν. Καί τήν εφάρμοσε μέ τόσο τέλεια συνέπεια αυτή τήν σοφία τού γνήσιου φόβου, δηλαδή της άληθινής αγάπης προς τόν Θεό, ώστε αξιόθηκε από Έκείνον να γίνει Οίκος της Ένσαρκης Σοφίας τού Θεού, Μητέρα τού Δημιουργού και Σωτήρα τού

κόσμου! Χωρίς, λοιπόν, γνήσια σχέση μέ αυτή τήν Ένσαρκη Αλήθεια, τόν Χριστό, και χωρίς τήν θεραπευτική και αναγεννητική δύναμη της διδασκαλίας Του, κινδυνεύουμε να ξαναδούμε βιβλιοθήκες, μουσεία και πανεπιστήμια - που όπωσδήποτε είναι καλά και χρήσιμα - να «εϋδοκιμούν» στη σκιά τών πιό σκληρών μορφών άπανθρωπιάς!

Έτσι ή Παναγία, χωρίς να τό έχει φανταστεί ποτέ, όχι άπλως βοήθησε ... ένα φτωχό χωριουδάκι της Κίνας αλλά έγινε ή αιτία της σωτηρίας όλου τού κόσμου, όχι μόνο από κάποιες αρρώστιες, αλλά και από τήν αιώνια φθορά και τόν θάνατο! Γι' αυτό και τή μέρα της Κοίμησης της, αντί να θρηνούμε γιατί ... τή χάσαμε, «πάσα ή γή εϋφραίνεται ώδήν εξόδιον προσφωνούσα» προς Αυτήν, διότι «τόν κόσμον ού κατέλιπε» συνεχίζει, όσο εμείς τήν καλούμε, να σκεπάξει και να προστατεύει τόν κόσμο σώζοντάς μας από σκοτάδια, κινδύνους και θλίψεις!

Και φυσικά χαιρείται ως τή μέγιστη έπιτυχία της, όταν μας βλέπει να μιμούμεθα τήν έμπρακτη αγάπη της προς τόν Υίο της και προς όλους εκείνους, που Έκείνος όνόμασε «μαθητές» και «άδελφούς Του». Έτσι μέσα από τήν πίστη και τήν αγάπη μας προς τόν Χριστό, ό άλτρουισμός μας και ή όποιαδήποτε προσφορά μας προς κάθε αναγκεμένο δέν έχει πιά ήμερομηνία λήξης αλλά αποκτά θεϊκές διαστάσεις και αιώνιους καρπούς μέσα στη Βασιλεία τού Θεού!

Άρχιμ. Β.Α.

ΛΥΧΝΙΑ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Μηνιαίον Περιοδικόν

Ι. Μητροπόλεως Νικοπόλεως και Πρεβέζης

Έκδότης: Μητροπολίτης Νικοπόλεως και Πρεβέζης
Χρυσόστομος

Υπεύθ.: Αρχιμ. Νίκων Κουτσίδης • ΤΗΛ. 2682051161
Κωδικός 270360

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2021 • Αρ. Φύλλου 457 • Έτος ΜΑ'

Διανέμεται δωρεάν • Εισφορές δεκτές
Έκδοτική Παραγωγή «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.»
Άθινα

